

Европейски съд по правата на човека

Капуано срещу Италия

(Caruano v. Italy)

9381/81

Решение от 25.06.1987 г.

(резюме)*

чл. 6, т. 1 ЕКПЧ – разумен срок на делото при наличие на спор за граждански права и задължения

Назначеният по делото експерт действа в рамките на производство, ръководено от съдията, който е отговорен за подготовката на делото и за бързото му разглеждане по същество. Като се имат предвид границите на ролята на страните в производството, главната отговорност за забавянията, дължащи се на изготвянето на експертните заключения, е в крайна сметка на държавата. Въпреки че жалбоподателката е отговорна за част от забавянето, съдът е водил процеса по начин, който не позволява да се приеме, че е работил по делото с необходимата бързина.

Факти по делото

През юли 1971 г. г-жа Капуано си купила малък апартамент с тераса. Той бил част от сграда в крайморската част на града, която подлежала на реконструкция съгласно плана, прикрепен към договора за продажба. Със същия договор била направена уговорката продавачът, г-н П. (който по това време бил единствен собственик на сградата), неговите наследници и правоприемници да имат правото на преминаване през терасата, която давала пряк достъп до плажа. По време на реконструкцията г-н П. обособил и продал четири апартамента. Освен това, в отклонение от плана, той премахнал главния пряк изход на сградата към плажа и по този начин достъп до него имало само през терасата на г-жа Капуано. Жалбоподателката счела, че направеното превишава учреденото сервитутно право и предприела правни действия срещу г-н П. Първо, тя сигнализирала компетентната юрисдикция, че продавачът е действал без изискваното от закона одобрение. На г-н П. била наложена глоба, но по този ред г-жа Капуано не можела да получи обезщетение, поради което сезирала гражданския съд. Тя призовала г-н П. и четиримата закупили апартаменти да се явят на 10.01.1977 г. в районния съд. На тази дата адвокатът на жалбоподателката поискал делото да се отложи, за да може да се връчи призовка на един от четиримата купувачи, чийто адрес призовкарят не бил успял да открие. Делото било насрочено за 19.04.1977 г., когато отново било отложено, тъй като адвокатът на жалбоподателката междувременно бил починал и съдът не бил уведомен за упълномощаването на друг на негово място. На 1.06.1977 г., новият представител на жалбоподателката поискал от съда делото да бъде възобновено и то било насрочено за 20 септември. На тази дата адвокатът поискал отлагане, за да

---

* Материалът е подготвен и предоставен от Фондация *Български адвокати за правата на човека*, като част от диск „Сборник материали по правата на човека”, издаден от НИП през 2007 г.

посочи доказателства. На следващото заседание на 29.11.1977 г. той поискал да бъде назначен експерт, чиято задача заявил, че ще формулира допълнително. Делото било насрочено за 24.01.1978 г., но заседанието било отложено за 31.01., заради провеждането на местни избори. Последвали многократни отлагания за изготвяне и изслушване на заключения на експерти и на искания и становища на страните по тях. Междувременно и съдията бил преместен и известно време по делото не били предприети никакви действия. Заседание за изслушване на страните по същество било проведено едва на 29 март 1983 г. Решението било постановено на 14.07.1983 г. Срещу него постъпили 4 жалби. В апелативния съд делото било неколkokратно отлагано поради невръчване на препис от жалба на една от страните. На 23.04.1985 г. съдът решил, че е необходимо събиране на нови доказателства, въпреки възраженията на представителя на г-жа Капуано. От този момент нататък делото било многократно отлагано заради неявяване на адвокати и свидетели. В крайна сметка устните състезания се провели на 29.04.1987 г. Според данните по делото пред Европейския съд, апелативният съд още не се е произнесъл с решение.

Резюме на решението на Европейския съд

"Не се спори относно периода, подлежащ на обсъждане. Той е започнал на 10 януари 1977 г., когато ответниците е трябвало да се явят пред съда, тъй като италианското право предоставя на ищеца да посочи датата на първото заседание по призоваването. Периодът още не е завършил, тъй като производството е все още висящо. Следователно, на разглеждане подлежи период от време, който вече надхвърля 10 години и 4 месеца (от 10.01.1977 г. до 19.05.1987 г.)."

Съдът пристъпва към обсъждане на разумния характер на срока в конкретните обстоятелства, съгласно утвърдените в практиката му критерии.

"Правителството набляга на факта, че гражданското съдопроизводство на Италия се гради върху диспозитивното начало, което означава, че инициативата и властта за движение на производството е у страните." Жалбоподателят възражава, че това се отнася само до образуването на делото, но не и до цялото движение на производството. "Без съмнение, Конвенцията не препятства договарящите държави да основават гражданския си процес върху този принцип, но той не ги освобождава от задължението да осигурят спазването на чл. 6 по отношение на изискването за "разумен срок". Освен това, съгласно чл. 175 от италианския гражданскопроцесуален кодекс, съдията, който подготвя делото за разглеждане по същество, е длъжен да взема всички възможни мерки, за да осигури провеждането на производството с най-голяма бързина и справедливост."

Сложността на делото: "Подобно на жалбоподателката и Комисията, Съдът смята, че делото не е било сложно нито откъм фактическа, нито откъм правна страна."

Поведението на жалбоподателката: "Докато г-жа Капуано не може да се държи отговорна за забавянето, дължащо се на смъртта на нейния представител, то това не може да се каже за други фактори, допринесли за мудността на производството. Например, въпреки че упълномощила нов представител на 13 април 1977 г., той изчакал повече от два месеца, преди да поиска производството да бъде подновено. След това, на 20 септември 1977 г., той поискал отлагане, за да може да посочи доказателства и после, на 29 ноември, поискал експертно заключение, но без да посочи въпросите, които да бъдат поставени на вещото лице, и това причинило ново забавяне от около четири месеца." Други отлагания

обаче, например по искане на ответниците, не са свързани с нейното поведение. "В заключение Съдът приема, че жалбоподателката е отговорна до известна степен за продължителността на производството."

Поведението на съдебните власти: "Производството пред районния съд продължило 6 години, 8 месеца и 10 дни. Тъй като делото не е било сложно, такъв период от пръв поглед изглежда несъвместим със задължението на договарящите държави по чл. 6 да осигурят гледане на делото в разумен срок. Поради това се налага щателното му разглеждане. Съдът отбелязва, че съществена част от този период - 2 години, 11 месеца и 3 дни - е изминала в изготвяне на двете експертни заключения." Правителството твърди, че съдията не е отговорен, тъй като единственото, което е можел да направи, е било да наложи на експерта глоба в невисок размер. "В настоящия случай експертът е действал в рамките на производство, ръководено от съдията. Последният е бил отговорен за подготовката на делото и за бързото му разглеждане по същество. Що се отнася до санкцията, която той е можел да наложи на експерта, трябва да се напомни, че при ратификацията на Конвенцията Италия е поела задължението да организира съдебната си система така, че да осигури съгласуването ѝ с изискванията на чл. 6, т. 1, включително това за процес в "разумен срок". Според правителството жалбоподателката е следвало да настоява за замяна на експерта. Нищо обаче не сочи, че такава замяна би елиминирала забавянето в изготвянето на заключенията. Освен това, г-жа Капуано не е имала задължение да иска от съдията да предприеме такава стъпка, а и решението е зависело от него и той е могъл да го вземе по своя инициатива." Съдът не възприема и довода, че жалбоподателката е могла да сигнализира прокурора за търсене на наказателна отговорност от експерта - това дори би удължило производството. "Като се имат предвид границите на ролята на страните в производството, главната отговорност за забавянията, дължащи се на изготвянето на експертните заключения, е в крайна сметка на държавата." Наистина, съдията е дал срок за изготвяне на заключенията и няколко пъти е изисквал представянето им, но го е сторил едва след изтичането на срока и малко преди самият той да бъде преместен, като нов съдия встъпил едва след 9 месеца, през което време никой не е следял напредването на работата на експерта.

"Производството пред апелативния съд е започнало преди около 4 години и до този момент няма решение по съществото на делото. Този период от време, който сам по себе си изглежда прекомерен, е следвал предходно производство, продължило от своя страна прекалено дълго. При тези обстоятелства Съдът счита, че няма нужда да разглежда различните фази на това производство, и в частност да се произнася относно целесъобразността на решението на апелативния съд за необходимостта от нови доказателства. В заключение, въпреки че г-жа Капуано е отговорна за част от забавянията, нейното дело не е било гледано в разумен срок, следователно е имало нарушение на чл. 6, т. 1."

На основание на чл. 50, Съдът е решил държавата-ответник да заплати на жалбоподателката 8 000 000 италиански лири като определено по справедливост обезщетение за претърпените от нея в резултат на бавното производство имуществени вреди, изразяващи се в увеличаване на разходите ѝ в Италия и на други финансови загуби, и за неимуществените вреди, предизвикани от продължителното състояние на несигурност и безпокойство за изхода и последиците на процеса.